

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української фольклористики імені акад. Ф. Колесси

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. декана філологічного факультету

Крохмальний Р. О.

“30” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія жанрів і стилів»

галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u>
спеціальність	(шифр і назва напрямку підготовки) <u>014 Середня освіта</u>
спеціалізація	(шифр і назва спеціальності) <u>014.01 Українська мова та література</u>
факультет	<u>філологічний</u> (назва інституту, факультету, відділення)

Львів 2022

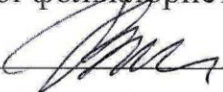
Робоча програма з курсу «Теорія жанрів і стилів» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта, спеціалізацією 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)». – «29» серпня 2022 року – 11 с.

Розробник: професор кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси, доктор філологічних наук **Святослав Михайлович Пилипчук**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української фольклористики імені акад. Ф. Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол від. «31» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри української фольклористики ім. акад. Ф. Колесси

 (Івашків В. М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«31» серпня 2022 року

Схвалено Вченою радою філологічного факультету

Протокол від. «30» серпня 2022 року № 1

«30» серпня 2022 року

Голова (Крохмальний Р. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань _____ <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Освітній рівень: _____ <u>магістр</u> _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
		1-й	-й
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: _____ <u>014 Середня освіта</u> (шифр і назва)	Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти : аудиторних – <u>2</u> самостійної роботи студента – <u>4</u>		16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
	Вид контролю: (екзамен/залік)		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти –

для заочної форми здобуття освіти –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення з дисципліною “теорія жанрів і стилів” як систематизованим знанням про жанровий склад літератури; розгляд класичних та альтернативних генологічних концепцій; опанування синхронного та діахронного підходів до оцінки жанрової системи літератури в цілому та окремого жанру зокрема; вибір і застосування різних критеріїв жанрової ідентифікації у власній професійній практиці.

Завдання: допомога студентам у:

визначенні жанрово-стильової природи досліджуваних літературних явищ;
осмисленні та критичній оцінці розмаїтих інтерпретаційних підходів до розуміння категорії жанру;
постановці актуальних дослідницьких питань під час жанрознавчої роботи;
орієнтування у сучасному полі генологічних студій, формуванні власної позиції при виборі відповідного інструментарію.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

ФК 11. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;

ФК 12. Здатність вільно користуватися філологічною термінологією;

ФК 17. Здатність аналізувати й інтерпретувати літературні процеси, зіставляти інформацію, порівнювати явища.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні;

ПРН 3. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

ПРН 9. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення завдань професійної діяльності;

ПРН 10. Окреслювати основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, пояснювати їх взаємозв'язок у цілісній системі знань;

ПРН 11. Знати історію української літератури, сучасні процеси і тенденції;

ПРН 17. Здійснювати літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів;

ПРН 18. Демонструвати знання з обраної філологічної спеціалізації;

ПРН 19. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати літературні факти, інтерпретувати тексти різних стилів і жанрів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. **Категорія жанру.** Проблема дефініції. Жанр як типологічна одиниця. Діалектика сталості і змінності жанру. Синкретична природа жанру. Теорії еволюції жанру. Рід, жанр, різновид: критерії розмежування. Чисті та „скомпліковані” (дифузійні) жанри. Еластичність жанру. Жанрові особливості одного твору, його співвідношення з жанровою моделлю певного типу творів. Жанрова система. Рушійні сили жанрового руху. Генологія як галузь літературознавства. Розмаїття генологічних теорій. Класичні теорії (лінійна, перехресна). Альтернативні (хронотопна, метажанрова, полікритеріальна та ін.). Генологічний нігілізм Б. Кроче.

Тема 2. **Специфіка жанру новели.** Генезис новели. Етимологія терміна. Фольклорні праформи новели. Специфіка новелістичного матеріалу у дефініції Гете та інших дослідників. Теорія так званого "вендепенкту", "пуанту". Гейзівська теорія новелістичного "сокола". Поетика зачину й заключного акорду у новелі. Вчення Е. По про єдність враження. Новела в системі літературних жанрів.

Тема 3. **Типологія малих форм прози.** Новела акції і новела настрою. Новела потоку свідомості. Розмежування оповідання і новели. Безфабульні форми фрагментарної прози. Поезія в прозі як специфічний жанр прозової мініатюри, витворений на стику поезії і прози, фабульних і безфабульних форм. Порівняння східнослов'янської системи жанрів із західноєвропейською та американською.

Тема 4. **Роман як жанр.** Етимологія слова роман, його синоніми у різних мовах. Історія розвитку роману. Проблема дефініції жанру роману. Тип зображуваної дійсності у романі. Особливості романної композиції. Хронотоп у романі. Романний характер. "Романне мислення". Поліфонія роману. Особливості стилю роману. «Роман – король жанрів».

Тема 5. **Типологія роману.** Критерії класифікації. Історично сформовані жанрові модифікації роману. Характерні особливості історичного роману. Роман-виховання, його різновиди та зразки в українській літературі.

Тема 6. **Жанрово-стильові особливості балади.** Еволюція жанру балади у різних країнах. Характерні атрибути баладного матеріалу. Особливості баладного стилю. Родові співвідношення у баладі. Проблеми дефініції жанру балади. Національна специфіка української балади. Подібності і відмінності фольклорної та літературної балади на прикладі української словесності. Романтична балада.

Тема 7. **Казка як жанр.** Особливості фольклорної казки. Конститутивні ознаки казки. Принципи класифікації казок. Генеза жанру. Казка літературна. Зв'язок із фольклорним прототипом. Майстри літературної казки. Філософія жанру.

Тема 8. **Література факту (документальна література).** Епістолярний жанр. Класифікація листів за адресатом. Розвиток епістолярного жанру в українській літературі. Мемуаристика: спогади як жанр літератури факту. Щоденник. Типи щоденників. Специфіка жанру автобіографії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Назва												
Тема 1. Категорія жанру	10	2	2			6						
Тема 2. Специфіка жанру новели	10	2	2			6						
Тема 3. Типологія малих форм прози	10	2	2			6						

Разом за змістовим модулем 1	30	6	6			18						
Змістовий модуль 2. Назва												
Тема 1. Роман як жанр	10	2	2			6						
Тема 2. Типологія роману	10	2	2			6						
Тема 3. Жанрово-стильові особливості балади	10	2	2			6						
Тема 4. Казка як жанр	10	2	2			6						
Тема 5. Література факту (документальна література)	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 2	50	10	10			30						
Усього годин	80	16	16			48						
Модуль 2												
ІНДЗ	10		-	-		-			-	-	-	
Усього годин	90											

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Категорія жанру. Проблема дефініції. Жанр як типологічна одиниця. Діалектика сталості і змінності жанру. Синкретична природа жанру. Теорії еволюції жанру. Рід, жанр, різновид: критерії розмежування. Чисті та „скомпліковані” (дифузійні) жанри. Еластичність жанру. Жанрові особливості одного твору, його співвідношення з жанровою моделлю певного типу творів. Жанрова система. Рушійні сили жанрового руху. Генологія як галузь літературознавства. Розмаїття генологічних теорій. Класичні теорії (лінійна, перехресна). Альтернативні (хронотопна, метажанрова, полікритеріальна та ін.). Генологічний нігілізм Б. Кроче.	2
2	Специфіка жанру новели. Генезис новели. Етимологія терміна. Фольклорні праформи новели. Специфіка новелістичного матеріалу у дефініції Гете та інших дослідників. Теорія так званого "вендепенкту", "пуанту". Гейзівська теорія новелістичного "сокола". Поетика зачину й заключного акорду у новелі. Вчення Е. По про єдність враження. Новела в системі літературних жанрів.	2

3	Типологія малих форм прози. Новела акції і новела настрою. Новела потоку свідомості. Розмежування оповідання і новели. Безфабульні форми фрагментарної прози. Поезія в прозі як специфічний жанр прозової мініатюри, витворений на стику поезії і прози, фабульних і безфабульних форм. Порівняння східнослов'янської системи жанрів із західноєвропейською та американською.	2
4	Роман як жанр. Етимологія слова роман, його синоніми у різних мовах. Історія розвитку роману. Проблема дефініції жанру роману. Тип зображуваної дійсності у романі. Особливості романної композиції. Хронотоп у романі. Романний характер. "Романне мислення". Поліфонія роману. Особливості стилю роману. «Роман – король жанрів».	2
5	Типологія роману. Критерії класифікації. Історично сформовані жанрові модифікації роману. Характерні особливості історичного роману. Роман-виховання, його різновиди та зразки в українській літературі.	2
6	Жанрово-стильові особливості балади. Еволюція жанру балади у різних країнах. Характерні атрибути баладного матеріалу. Особливості баладного стилю. Родові співвідношення у баладі. Проблеми дефініції жанру балади. Національна специфіка української балади. Подібності і відмінності фольклорної та літературної балади на прикладі української словесності. Романтична балада.	2
7	Казка як жанр. Особливості фольклорної казки. Конститутивні ознаки казки. Принципи класифікації казок. Генеза жанру. Казка літературна. Зв'язок із фольклорним прототипом. Майстри літературної казки. Філософія жанру.	2
8	Література факту (документальна література). Епістолярний жанр. Класифікація листів за адресатом. Розвиток епістолярного жанру в українській літературі. Мемуаристика: спогади як жанр літератури факту. Щоденник. Типи щоденників. Специфіка жанру автобіографії.	2

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Категорія жанру	6
2	Специфіка жанру новели	6
3	Типологія малих форм прози	6
4	Роман як жанр	6
5	Типологія роману	6
6	Жанрово-стильові особливості балади	6
7	Казка як жанр	6

8	Література факту (документальна література)	6
	Разом	48

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

<p>Результати навчання У результаті вивчення курсу студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предмет та об'єкт генології, динаміку її розвитку й формування проблемного поля • основні підстави і принципи теоретико-літературного аналізу жанрової природи літературних явищ • ключові підходи до вивчення категорії жанру • тенденції розвитку жанрової системи літератури. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати сучасні методологічні підходи під час вивчення жанрової своєрідності певного літературного твору • визначати актуальні дослідницькі питання сучасної генології • провадити самостійні жанрознавчі дослідження • здійснювати жанрову атрибуцію художніх творів • давати комплексну характеристику певних генологічних одиниць літератури. 	<p>Методи навчання і викладання: пояснювально-ілюстративний метод, метод компаративного аналізу, метод проблемного викладання, евристичний метод, групова дискусія, публічна презентація, дослідницький метод. <u>Методи викладу навчального матеріалу</u> – лекція, практичне заняття; консультація. <u>Наочні методи навчання</u> – лекція, практичне заняття; консультація. <u>Наочні методи навчання</u> – ілюстрування (художні тексти), демонстрування з використанням технічних засобів (слайди). <u>Техніки:</u> навчальної дискусії, створення проблемної ситуації, інтелектуального експерименту.</p>	<p>Методи оцінювання досягнення результатів навчання</p> <p>Оцінювання роботи студента здійснюється за такою схемою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Максимальна оцінка, яку може отримати студент, – 100 балів. 2. Робота студента протягом семестру оцінюється за такими показниками: <ol style="list-style-type: none"> а) активність на практичних заняттях – 40 балів (по 8 балів за кожне практичне заняття); б) написання і презентація письмової роботи – 10 балів) в) відповідь на іспиті – 50 балів ; г) академічна доброчесність.
--	--	--

11. Методи контролю

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

	Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
--	---	----------------------------	------

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Письмова робота	50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

Приклад для виконання курсового проекту (роботи)

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70	задовільно	
E	51-60		
FХ	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* кількість балів для оцінок «незадовільно» (FХ і F) визначається Вченими радами факультетів (педагогічною радою коледжу).

14. Рекомендована література Базова

1. Бовсунівська Т. *Теорія літературних жанрів*. К., 2009.
2. Галич Олександр, Назарець Віталій, Васильєв Євген. *Теорія літератури*. Київ: Либідь, 2001.
3. Денисюк І. *Розвиток української малої прози XIX – початку XX ст.* – Львів, 1999. – 278 с.
4. *Література. Теорія. Методологія* / уп. Данута Уліцька. Київ: Виданичий дім “Києво-Могилянська Академія”, 2008.
5. *Літературознавчий словник-довідник* / ред кол. Роман Гром'як та ін. Київ: Академія, 1997.
6. *Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX століття* / ред. Марія Зубрицька. Львів: Літопис, 1996.

7. Ткаченко, Анатолій. *Мистецтво слова: Вступ до літературознавства*. Київ: Правда Ярославичів, 2003.
8. *Teorie literatury XX wieku: antologia* / uł. Anna Burzyńska, Michał Paweł Markowski. Kraków: Znak, 2006.
9. Skwarczyńska S. *Teoria listu*. Lwów 1937.
10. Skwarczyńska S. *Wstęp do nauki o literaturze*. Warszawa 1954-1965, tomy I-III.
11. *Teorie literatury XX wieku: podręcznik* / uł. Anna Burzyńska, Michał Paweł Markowski. Kraków: Znak, 2006.
12. Culler, Johnatan. *Literary Theory: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2000.
13. Wellek R., Warren A. *Theory of literature*. New York. 1942-1956.
14. Hernadi Paul. *Beyond Genre: New Directions in Literary Classification*. Ithaca and London, 1972.

Допоміжна

1. Гнатишак М. Теорія балади // Наша культура. – 1935. – С. 492-497.
2. Денисюк І. Способи оповіді у малій прозі І. Франка // Іван Франко. Статті і матеріали. – 1969. – Вип. 7. – С. 10-15.
3. Денисюк І. Жанр літературний // Українська літературна енциклопедія. – Київ, 1990. – Т. 2. – С. 193-194.
4. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. – Москва, 1978. – С. 447-483 (Эпос и роман).
5. Колесса Ф. Признаки народнописенного стилю в поетичній мові Шевченка // Фольклористичні праці. – Київ, 1970. – С. 254-264.
6. Коцюбинська М. Жанрова функціональність слова // Література як мистецтво слова. – Київ, 1965. – С. 176-217.
7. Коцюбинська М. Специфіка балади українських романтиків // Мої обрії: В 2 т., Т. 1. – Київ: Дух і літера, 2004. – 336 с.
8. Легкий М. Форми художнього викладу в малій прозі Івана Франка. – Львів, 1999. – 160 с.
9. Мелетинский Е. Историческая поэтика новеллы. – Москва, 1990.
10. Нудьга Г. Українська балада. – Київ, 1970.
11. Пастух Т. Романи І. Франка. – Львів, 1998. – С. 3-18.
12. Ткаченко А. Повість і роман. Історичні типи романів // Мистецтво слова. – Київ, 1998. – С. 85-89.
13. Ткаченко А. Проблеми генології // Мистецтво слова. – Київ, 1998. – С. 56-139.
14. Українська народна балада. – Київ, 1986.
15. Франко І. *Bel parlar gentile* // Франко І. Збір. творів: У 50-ти т. – К.: Наукова думка, 1982. – Т. 37. – С. 8-20.
16. Чернец Л. Литературные жанры (проблемы типологии и поэтики). – Москва, 1982. – 192 с.
17. Овчаренко С. Проблеми жанру у класичній та некласичній естетиці: Автореф. дис... д-ра філософ. наук. – Київ, 1999. – 34 с.
18. Копыстьянская Н. Жанровые модификации в чешской литературе. – Львов: Вища школа, 1978. – С. 17-21.
19. Крижанівський С. Рід, вид, різновид: до питання про сучасну жанрову систему // Крижанівський С. Художні відкриття і літературний процес: Огляди, статті, роздуми. – Київ: Рад. письменник, 1979. – С. 142-187.
20. Маркевич Г. Основные проблемы науки о литературе. – Москва: Прогресс, 1980. – 186 с.
21. Бондар М. Поезія пошевченківської епохи. Система жанрів. – Київ: Наукова думка, 1986.
22. Копыстьянская Н. Жанр, жанрова система у просторі літератури. – Львів: ПАІС, 2005. – 368 с.

23. Ільницький М., Будний В. Порівняльне літературознавство. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 280 с.
24. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поетика. – Дрогобич, 2008.
25. Качуровський І. Генерика. – К., 2008.
26. Качуровський І. Нарис компаративної метрики. – Мюнхен, 1985.
27. Качуровський І. Строфіка. – Мюнхен, 1967.
28. Качуровський І. Фоніка. – Мюнхен, 1985.
29. Мігосек З. Теорії літературознавчих досліджень. – Сімферополь, 2003.
30. Чижевський Д. Українське літературне бароко. – К., 2001.
31. Записки як жанр української прози ХХ — початку ХХІ століть: монографія / К. Шахова ; наук. ред. В. П. Біляцька. — Луцьк: Вежа-Друк, 2017. — 216 с.
32. Літературні жанри малої форми / А. Юриняк. — К. : Смолоскип, 1996. — 134 с.
33. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція: монографія / Н. І. Бернадська. — К. : Академвидав, 2004. — 368 с.
34. Детективний жанр: художньо-естетичні трансформації в історико-літературному процесі [Текст] : колект. монографія / [С. Д. Абрамович та ін. ; за ред. проф. О. В. Кеби]. - Кам'янець-Подільський : Ковальчук О. В., 2021. - 187 с.
35. Ткаченко А. Літературна жанристика: спроба новітньої систематизації // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2020. – № 44. – С. 134-140.
36. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія. – Київ, 2021. – 191 с.
37. Горбей А. О. Художня своєрідність сучасної української малої прози : дипломна робота магістра : 035 Філологія / А. О. Горбей ; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2021. – 72 с.